

Collegial-Tidende

for

Danmark og Norge.

Med kongeligt allernaadigst Privilegium.

Nr. 23.

Den 9 Juni 1798.

Offentlige Foranstaltninger.

Om Pesten. (See Nr. 5.)

Medens Fædrelandet syntes udsat for Smitten af den voldsomme Landeplage, hvis Navn findes over uærværende Artikel, troede denne Tidendes Udgivere sig forbundne til fuldstændigen at gjøre Læserne bekendte med de Foranstaltninger, ved hvilke Regjeringens Omhu søgte at sikre Landet for den mulige Ødelæggelse. Vi have siden efter havt den Glæde, at kundgjøre, hvorledes Faren er formindsket eller forsvunden, og have derfor troet, at vidtløftig Beretning om den uafsladelige Forsættelse af Foranstaltninger mod Pesten, neppe vilde være vore Læsere velkommen, efterdi saadan Beretning maatte optage Rummet for Efterretninger, der nærmere henhørte til Dagens Interesse. Imidlertid mene vi os ingenlunde fritagne for Opfyldelsen af vort Løfte om forberorte Vennes Forsættelse og Slutning, og skride nu

der

dertil, i det vi tillige indskrænke os til en almindelig Efterretning, og, saavel med Hensyn til Læsernes Undest, som til Rummet, undlade at anføre alle de enkelte Brevverlinger.

Under 7 Oct. f. A. blev Amtmanden over Hjørring Amt, med Bekjendtgjørelsen om Pesten, ligelydende med den, som var bleven de andre Øvrigheder meddeelt, tilskreven om at advare Skagens Fiskere, som ligge paa Nævet for at fiske, om de smitsomme Sygdomme, der muligen kunde være paa de Skibe, som komme der forbi, og betyde dem, at de af den Harsag skulde afholde sig fra, at gaae ombord paa samme.

Da man havde erfaret en Skibs-Capitain der kom fra St. Croix, var gaaen i Land paa Kysten mellem Gilleleje til Helsingør, og at en Lots fra Gilleleje var gaaen ombord paa et fra Middelhavet kommende svensk Skib, indhentede Cancelliet derover Quarantaine-Commissionens Betænkning, og tilfrev derpaa, under 11 Oct. f. A. Amtmanden over Cronborg o. fl. Amt: at Fiskerne i Gilleleje, Hornbæk, og andre der paa Kysten liggende Byer, skulde, da de ikke ere ordentligens beklædte Lotser, naar de gaae ombord paa noget fra Middelhavet eller andre mistænkte Steder indkommende Skib, være i denne Henseende at ansee som virkelige Lotser, selgeligen være forbundne til at iagttage Forordningen af 28 Oct. 1771, samt, ved Ankomsten paa Kjøbenhavns Nejd, begive sig hen paa Lunetten, og
der

der oppeble videre Befaling, Alt under den li bemærkede Forordning paabudne Straf.

Samme Amtmand blev ligeledes tilføjet, at ville paaminde Indbyggerne i bemærkede Byer om ovenanførte Forordnings 13 §, saa at de ikke tillade Noget fra slige Skibe at komme i Land paa deres Kyster, og at der, i Tilfælde af, at de ikke strængeligen efterleve samme, skal lægges militair Vagt i alle Byerne, for at paasee samme overholdt.

Til Slutning være det Udgiverne tilladt, med saa Ord at mælde, at Regjerings-Collegierne uophørligen have vedblevet, paa ethvert Sted, hvor indbringende Smitte kunde synes mulig, at søje Quarantaine-Foranstaltninger og andre didhørende hensigtsmæssige Indretninger, i Overeensstemmelse med dem, som Læserne vide, at være skeete paa andre Steder, og passende efter Stedernes Locale. Saaledes er f. Ex. ved Cancellie-Skrivelse af 10 Febr. d. A. Amtmanden over Randers Amt bemyndiget til at foranstalte Quarantaine-Commissioner i Grenaa og Ebeltoft, og ved Skrivelse fra samme Collegio af 19 Maj bifaldet en ved Amtmanden over Hjørring Amt paa Skagen indrettet Quarantaine-Commission.

Efter vedkommende Øvrigheds Indberetning har der, i Faaberg og Gusdal under Christians Amt i Norge, yttret sig en endartet Skab-Sygdom blant Creaturerne,

rerne, især de saa kaldte smaa Creaturer, saasom Geder, Faar, Svin m. fl., hvilken truer at gjøre megen Skade. Denne Sygdom, som yttres sig ved Bylder og Saar, meest paa Hovedet, Halsen, Lænderne og i Svangene, medfører tørre og stive Pline, slimig Tunge og stærk Mæthed; naar Creaturet ikke er meget gammelt, kan det have Sygdommen næsten et heelt Aar; paa de, som døe deraf, er Lungen og Hjertet ligesom henvisnet, Milten næsten forsvunden og Leveren ganske mør og løs. Man har bemærket, at de, som gnave Kjødet af saadanne bortdøde Creaturer, ere deraf blevne syge, og man har fanget nogle Ræve, som desaaarsag vare stærkt besængte af Sygdommen, det kan altsaa let sluttes, hvor farligt det er for Mennesker at nyde noget af saadanne Creaturers Mælk eller Kjød.

Vel har vedkommende Amtmand, saasnart han blev underrettet herom, foranstaltet den i Aaret 1793 anordnede og ved trykt Recept bekjendtgjorte Skab-Salve uddeelt til Brug for dette Onde, men samme har ikke havt noget lykkeligt Udsald. Cancelliet har derfor indladt sig i Brevverling med Læreren ved den kongelige Veterinær-Skole, Professor Abildgaard, som derpaa har svaret: at bedre og virksommere Lægemiddel, end den hidtil bekjendtgjorte Skab-Salve, kjendes ikke, og at den vil være aldeles tilstrækkelig til at hæve Sygdommen, dersom den betimeligen nok og rigtig bliver anvendt. I øvrigt har han yttret: at de Forsigtigheds-Regler, som
for

for Resten ved dette Middel's Brug bør anvendes, ere følgende:

1) Da de Creature, som i lang Tid og stærkt have været angrebne af Sygdommen, ere ulægelige, og altsaa vedligeholde Smitten blant de øvrige, saa maa de alle bortskaffes.

2) De øvrige Creature, som i kortere Tid og mindre stærkt ere angrebne og befængte af Sygdommen, maa alle paa een Gang, saa mange, som paa et Sted ere samlede eller komme i Samquem, behandles med Salven efter Forskriptionen.

3) Stalden maa renses ved Vaskning med varm Luud og Udluftning, alt gammelt Foder i Huset eller Stalden, som de Syge have berørt, eller deres Uddunstning bedærvet, maa opbrændes, alle andre Redskaber og Ting, som kunde være befængte, maa udsættes fiorten Dage a tre Uger i Sommer-Luften, for at renses fra Smitten.

Og 4) mod Vinteren, naar Faarene og øvrigt Kvæg skal sættes paa Stald, bør de, af en paalidelig Mand, eftersees, og de, som da findes befængte, behandles efter det, som under ovenanførte Nr. 1 og 2 er foreskrevet. Hvilket alt Cancelliet under 2 d. M. har tilskrevet Amtmanden, paa det han derefter kan give de Bedkommende den fornødne Underretning.

Forgivning.

Inspectionen for den danske Skole i Nørre paa Bornholm har til Cancelliet indberettet, at Skolelæreren

ren sammesteds af Mangel paa Brændsel til Skolen, som Borgerfabet (der hidtil godvillig har givet samme) formedelft dets Dyrhed i den forløbne Vinter, har op-
hørt at give, er bleven sat ud af Stand til at holde Skole. For at raade Bod paa denne Mangel, er det ved Rescript af 8 Juni d. A. til Stiftamtmanden og Biskoppen over Sjælands Stift fastsat, at en Tavle maa, efter foregaaende Intimation af Præsten fra Prædikestolen, nogle Gange om Aaret ombæres i Menighedens til det fornødne Brændes Anskaffelse; dog, at Kirkens Bærg, da Skolen, som er opbyggt og vedligeholdt paa Kirkens Bekostning, ganske under denne er incorporeret, i rette Tid indkjøber det fornødne Quantum deraf, og fører Kirken samme til Udgiwt, da derimod det ved Tavlens Ombærelse efterhaanden indkomne, beregnes den til Indtægt.

Under 11 Maj d. A. er igjennem det tydske Cancellie udgivet en Forordning til nærmere Bestemmelse af Grænserne mellem Civilstanden og Sø. saavelsom og Land-Militairstanden i Henseende til Lov- og Ret, Børnerting i Civil- og Consistorial-Sager, Formynderskaber, den executive Hjælp, den indenlandske Hverving for kongelige Tropper og forskjellige andre Gjenstande, for Hertugdømmene Schlesvig og Holsteen, Hertsabet Pinneberg, Staden Altona og Grævfabet Ranzau. Denne Forordnings væsentlige Indhold er følgende:

I) Over-

1) Overhovedet staaer Krigsstanden saavel til Lands som til Bands under dansk Ret og sine egne besynderlige Krigsartikler og Anordninger. Dog undtages herfra de Militair-Personer, som besidde Landgodser og urørlige Ejendomme, hvilke, i Henseende til disse, ere underkastede den Ret, disse Immobilia staae under. Denne Regel gjelder uindskrænket om militaire Embedsmænd, i Henseende til deres Embed og dets Forvaltning, da de derimod i alle ej didhørende Sager, undtagen Gjeldssager, hvorefter siden, staae under civil Jurisdiction og de almindelige borgerlige Love. Ogsaa udstrækker en saadan Militairpersons Bærning sig over hans Kone og Børn, og skalde der i hans levende Live sørges for deres Formue, saerlig saadant ved Militair-Jurisdiction, da derimod hans Huusstyende, naar de ej ellers høre til Krigstjenesten, staae under civil Bærning og Politiet.

2) De paa Bartpenge staaende Officerer og Militair-betjente ansees, i Hensigt til Ret og Bærning, lige med afskedigede, kun at i Gjeldssager den militaire i denne Forordning anvendes paa dem. I øvrigt hør saavel disse, som hine, ved Afgang eller Opholdssteds Forandring, underrette Stedets Øvrighed, om de ganske ere afskedigede, eller satte paa Bartpenge.

3) Fra Krigstjenesten afskedigede og afdøde Militairpersoners Enker, samt deres ej i Krigstjeneste staaende Børn, høre for deres Person under civil Bærning,

hvor-

hvorunder ved Capitainer og Officerer af højere Rang, samt deres Enker, Overrettens Jurisdiction er at forstaae, for hvilken de strax maae angive deres Dimission. Saadannes Efterladenskaber deles sælgelig af den borgerlige Øvrighed; dog maa der i fornødent Fald, naar Voets Segl aftages, være to Officerer tilstede, for at tage til sig alle militaire Documenter, og indsende dem til Generalitets- og Commissariats Collegium.

- 4) Naar Civil-Øvrigheden bringer i Rigtighed Efterladenskaber efter en Militair-Person, maa der, foruden Udlæg i rede Penge, gøtgøres den: 1) For Forseglingen og Seglets Aftagelse af et Efterladenskab paa 100 til 1000 Rdlr. i alt 2 Rdlr.; fra 1000 og derover $\frac{1}{3}$ Procent. 2) For Inventur over den raa Masse $\frac{1}{3}$ Procent. 3) For Documenters Afskrivning fire Skilling for Arket; de fastsatte Forseglings- og Seglaabnings-Gebyrer eengang for alle at beregne. Skulde derved flere Forretninger gøres fornødne, maa den militaire Jurisdiction søge at komme overens med den civile Øvrighed om Gøtgørelse derfor.

Ved Dødsfald, hvor denne Forretning tilfalder Co-Etatens General-Auditeur, bør Civil-Øvrigheden besørge Efterladenskabets Forsegling for 1 Rdlr. i Gebyr, og for Seglets Aabning det Halve, og da ufortøvet give General-Auditeuren Efterretning derom.

om. I øvrigt har det sit Forblivende ved Foranstaltningen af 28 Jan. 1791 angaaende Efterladenskaber af de i Tjenesten værende Matroser fra Enrolerings-Districterne.

- 5) Naar en i Tjeneste staaende Officeer eller Militair, Betjent efterlader sig umyndige Børn, maa Skifteretten mælde Dødsfaldet for den civile Øvrighed og forlange Formyndere for Børnene; forresten maa den, i at bringe Efterladenskabet i Rigtighed, rette sig efter de danske Love og de hidhenhørende Forordninger. Den bør i øvrigt underrette Formynderen, som bør være tilstæde for at iagttage Myndlingernes Liv, om de ved Militair-Efterladenskabers Deling gjeldende Forrifter, og indestaae for Delings-Forretningens Retmæssighed. Den foranstalter derpaa Myndlingernes Arv og Formue, efter nøjagtig Optegnelse, afleveret til Formynderne til Forvaltning under Øvrighedens Opsyn. Skulde de Umyndige besidde Immobilier paa andre Steder udenfor Hertugdømmet, bør Øvrigheden paa et saadant Sted af den civile Øvrighed bedes at bestikke særegne Formyndere til saadannes Forvaltning. Hvad Øvrighedens Gebyrer herfor, og, hvor Formuen tillader det, Formyndernes Salarium angaaer, maae deri de paa ethvert Sted gjeldende Formynderskabs Forordninger være Rettesnoren.

6) Naar

6) Naar en Enke efter en i Militair-Tjeneste afdød Mand bliver siddende i upåstet Bo, eller efter confirmeret Testamente arver det Høle, bør den militaire Skifteforvalter, til Gøtgjørelse for den ham fragaaede Delingsgebyr, have en billig Skadesløsholdelse efter Boets Tilstand, hvilket overhovedet bør gjælde om alle de Personer, som bringe Midler over i Civil-Etaten fra den militaire.

(Fortsættelsen følger.)

Blandede Efterretninger.

Efter Indberetning fra Stiftamtmanden over Trondhjems Stift, er Resten af det skibbrudne franske Mandskab, som i nogen Tid har opholdt sig i Trondhjem, nu afgaaet til Bergen, for derfra, tilligemed de forhen dertil afrejste, at fortsætte Rejsen til Frankrig, undtagen Capitainen, trende Lieutenanter og sex eller syv af Mandskabet, som skal have bestemt at tage Touren over Land til Kjøbenhavn.

For det Rejersenske Rente-Fond, er i dette Foraar begyndt en Rejse i Sjællands Stift, af dertil antagne Rejse-Commissarier, nemlig Kammerraad With og Linnedwæver-Laugets Oldermænd, Kølbert, i Kjøbenhavn, hvilken har til Formaal Manufactur- og Industriens Ophjælpning ved rentefrie Forskud og Præmiers Tilfagn efter Production for Tobaks, Hør, Hamp og Kapsaats Uol, for Spinderie, Væverie, Garverie,

Gørt.

Gærtlerie, Fiskerie og i øvrigt alt hvad som ved Industrie kan tjene til enten hele Laugs eller enkelte Professionisters Understøttelse.

Resultaterne af disse velgjørende Legaters Samvirkning, vil, til Publici Fornøielse, formodentligen blive bekendtgjorte.

Fra Stiftamtmanden over Aggershuus Stift er det under 7 April d. A. blevet indberettet til det danske Canaellie, at en Person, ved Navn Karine Jensdatter, af Drøbach, under Falloug Fogderi, som, efter at være døbt og confirmeret som Fruentimmer, indtil sit nuværende 23de Aar stedse har været anseet for at høre til Qvindelønnen, og i sine Forældres Huus altid har forrettet qvindeligt Arbejd, under Ægteskabs-Løfte skal have besvangret en Tjenestepige i hans Forældres Huus, kaldet Carine Jensdatter. Ved det over denne Sag efter Amtets Ordre, i Januar Maaned d. A., optagne Forhør, og den strax derpaa af Amtsphysicus Dr. Baumgarten, Stadsphysicus Dr. Müller, og den constituerede Regiments-Chirurg Schults holdne Besigtelses-Forretning over denne Person, er det blevet oplyst, at bemældte Karine Jensdatter, hvis Kjon allerede for mange Aar siden af ham selv er draget i Tvivl, og desuden ved Bøjde-Rygter anseet for tvetydigt, uagtet nogle Fejl i den udvortes Dannelse af genitalia, dog er et virkeligt Mandfolk, ligesom det og efter hans egen Til-

staaelse

staaelse og Carine Jensdatters givne Forklaring derom ej kan omtvivles, at sidstnævnte Pige, hvis Frugtommelighed efter den privilegerede Gjordemoders Vidnesbyrd er befunden rigtig, af ham er besvangret. Udfaldet af disse Undersøgelser foranledigede bemældte Carine Jensdatter, der allerede i den sidste Tid havde ombyttet sin Fruentimmerdragt med Mandsklæder, til at antage Navnet Casper Jensen, og at indkomme til Hs. Majest. Kongen med Ansøgning om Tilladelse til at ægte den af ham besvangrede Pige, og at erklæres for Mandsperson. Hs. Majest. har herpaa, efterat Collegii medici Betænkning var bleven indhentet, under 1 Juni d. A., ved Ordre til Stiftamtmanden over Aggershuus Stift, bevilget og bestemt, "at ovennævnte Carine Jensdatter maa herefter være indlemmet iblant Mandkjønnet og tilstaaes Rettigheder som Mand, samt føre det Navn, Casper Jensen." Og er der f. D. for ham udfærdiget gratis Bielse-Brev til at ægte Carine Jensdatter.

Ved Resolution af 2 April 1796 er det fastsat, at den 24 § i Forordningen om Stavnsbaandets Løsning, som befaler: "at et ungt Menneske af Bønderstanden, der med Vidnesbyrd fra en offentlig Lærer kan bevise, at have gjort Fremgang i Studeringer, ikke bør udskrives til Soldat," ligeledes bør anvendes paa dem af Reserve-Mandskabet, som med Attest fra Vedkom-

kommande Lærer bevise, at de, som Elever, befinde sig enten paa Skoleholder-Seminariet paa Blaagaard eller Veterinair-Skolen; denne Resolution har Cancelliet ved Skrivelse af 2 Juni til den angaaende det almindelige Skolevæsen nedsatte Commission, udvidet til de Reserver fra Amtene i Danmark, som ville søge et af Seminarierne i Hertugdømmene.

I Anledning af en fra Stiftamtmanden over Ribe Stift indkommen, og paa en Forening mellem Magistraten og de eligerede Mænd i Fredericia grundet Forestilling, har Cancelliet under Dags Dato tilskrevet bemældte Stiftamtmand, at det i Fredericia værende Antal af Bøgttere, maa, for at forebygge Ildsvaade og afværge Tyverie, forøges fra fire til syv, samt, at de om Aftenen ikke bør samles hos Overvægteren, men hos Politimesteren, hvor ogsaa Overvægteren bør være tilstæde, for at imodtage og paasee, hvad dem alle bliver befaleet.

Befordringer.

Under det danske Cancellie: Den 1 Juni er Personel-Capellan P. Heegaard confirmeret til Sognepræst for Nordby Menighed paa Samsø; Candid. R. Fogh beklædet til Sognepræst for Hjortdal Menighed i Aalborg Stift. Den 6 Juni er Sognepræsten til Dølserup, Finderup og Ravnstrup i Viborg Stift, G. Nielsen

sen udnævnt til Sognepræst for Landet og Ryde Menighed i Laaland.

Under det tydske Cancellie: Den 1 Juni er Pastor C. Posselt til Voit i Amtet Apenrade udnævnt tillige til Kirkeprovst i Staden Apenrade og Amterne Apenrade og Lygum Kloster; L. A. Nissen, Diaconus i Apenrade, til Sognepræst sammesteds; Cand. F. W. H. Nielsen til Præst ved Tugthuset i Neumünster; Cand. P. F. Schneevogt confirmeret til Præst paa Den Langelæns under Husum Amt.

Under Generalitetet, Befordringer og Afgang: Den 1 Junii. Ved det slesvigke Rytter-Regiment: Eskadrons-Chefen, Major v. Schildknecht, er efter Ansøgning afskediget i Naade med Pension; Second-Ritmester v. Hiller udnævnt til virkelig Ritmester og Eskadrons-Chef; Premier-Lieutenant v. Bruun til Second-Ritmester. Ved Feldt-Jæger-Corpsset: Eskadrons-Chefen, Ritmester v. Schaumburg, udnævnt til Krigs- og Land-Commissair i det tredie jydske District; Second-Ritmester v. Gløersen til Eskadrons-Chef; characteriseret Ritmester v. Zütphen til Second-Ritmester, og Cornet v. Vesser til Sec. Lieut. Ved Ingenieur-Corpsset: Premier-Lieutenant og Capitain af Infanteriet v. Krag bestilt tillige til General-Quartiermester-Lieutenant. Ved det norske Liv-Regiment til Fods: den ved Livgar-den til Fods staaende Under-Officeer F. L. Munderloh udnævnt til virkelig Fændrif. Ved det søndensjeldske Infan-

Infanterie-Regiment: Oberst-Lieutenanten, Oberst v. Oldenburg, der tillige er Vice-Commandant paa Frederikssteens Fæstning, efter Ansøgning i Naade dimitteret med Pension, og ved hans Afseede forundt General-Majors Character, og Capitain v. Brock beskikket til Major i Regimentet. Ved det nordensjeldske Infanterie-Regiment: Major v. Huidt og Fændrik v. Steenersen efter Ansøgning forundte Afseede med Pension; Capitain v. Harboe beskikket til Major i afdøde v. Rehbinders Sted; de characteriserede Capitainer v. Prydz af Regimentet, v. Benken af søndensjeldske Regiment, og v. Heubsch af Regimentet, erholde, den første et ge-
 vorbent, og de tvende sidste nationale Compagnier i Regimentet; Sec. Lieut. v. Holm og dimitteret Lieutenant M. B. v. Müller udnævnte til Premier-Lieutenant ved de gevorbne, og Fændrikkerne U. F. v. Lihme og M. F. v. Lihme til Sec. Lieut. ved samme. Ved det oldenborgske Infanterie-Regiment: Fri-Corporal v. Loebdank beskikket til virkelig Fændrik. Ved det holsteenske Infanterie-Regiment: Fri-Corporalerne v. Wegere af dette, og v. Zeska af Dronningens Liv-Regiment ligeledes til virkelige Fændrikker. Ved det andet trondhjemske Infanterie-Regiment: Fændrik v. Møllerup forundtes Sec. Lieutenants Character med den ham reserverede Ancienneté fra 14 Febr. 1794. Ved det norske Jæger-Corps: Capitain v. Ahrensfeldt udnævnt til Major i Corpsen. Ved Marine-Corpsen: den ved det
 trond-

trondhjemske Dragon-Regiment staaende Regiments-Quartiermester og Auditeur, A. Andresen, forsat hertil i samme Qualite. End videre, under s. D., ere Sec. Lieutenanterne v. Løvenhielm og v. Buchvald af Liv-Garden til Hest, v. Friis af norske Liv-Regiment, og v. Larsen af Marine-Corpsen, v. Seyer af sjællandske, v. Breinholm og v. Krogh af Kronprindsens Regiment be-naadede med Premier-Lieutenants Character; og Fændrikkerne v. Lyders, senior, af sjællandske Infanterie-Regiment, v. Schmidt og v. Ahrenhøen af første sjællandske Bataillon let Infanterie, med Second-Lieutenants Character.

Under Rentekammeret: Den 16 Maj er Gartnersvend H. W. Risler beklædt til Hauge-Inspec-teur ved Slotshaugen i Ploen. Den 23 Maj er Raad-mand B. Nommels udnævnt til Stalder i Landskabet Eyderstedt, og Herredsfogden i Nie Herred, M. F. Lü- ders, til Landfriver over den østre Deel af dette Landskab.

Under General-Land Oekonomie- og Com-merce-Collegium: Den 30 Maj er Huusfoged F. W. Clausen i Tønder tillige udnævnt til Branddirecteur i Amtet Tønder i den derfra efter Ansøgning i Naade entledigede E. W. Millets Sted.

Af denne Tidende udgives ugentligen eet Nummer, der forsendes med de ridende Poster til Norge, de danske Provindser og Hertugdømmene.